

UNESCO HÜNKÂR HACI BEKTAŞ VELİ VE YUNUS EMRE YILI

• 2021 •

• Hünkâr Hacı Bektaş Veli •

Hünkâr Hacı Bektaş Veli'nin zâhir ve bâtın ilmindeki derin bilgilerinden; "zerrede tufan" estiren ahde vefâ birliğinden; sözlerinin anlaşılır anlamları dışında, daha derinde gerçek anlamlarının bulunduğu olan inancımız ve gizili gören gözünden; kadın olanı "eş" değil "eşit" olarak baştacı edişinden; tüm cihâna bağladığı özverili saygısı ve hürmeti, velhâsıl; tüm cihanın O'na olan saygısı ve hürmetinden; dilimiz döndüğünce ve gerekirse "şathiyye sarhoşluğunda" bahsetmek arzusundayız.

Hacı Bektaş Veli, insan-ı kâmilin değerini, kâinattaki yerini, önemini anlam ve etkisini, gelişmenin yaratıcılığını, erdemin insan hayatındaki yerini, tenasühün olgunlaştırıcılığını, iyinin, güzelin ve doğrunun yönlendirici erkini konu edinen bir yaşam felsefesini ortaya koyan, geleneksel ve baskıcı ortamda dahî hayatı etrafında yeşerten, anlam veren, insanın otoriteye bağlılığından kaynaklanan güçsüzlüğüne karşı ok, kılıç ve kalkan yerine güler yüz, güzel söz ile karşı çıkan; yüzyıllardır yılmayan, öğretisi her dönemde kabul görülen, şöyle ki: "her dem yeni doğan" yeniliğin geliştirici, diriltici sıcaklığı içinde tomurcuk güller gibi açılan bir öğretinin, felsefenin, kültürün, anlamlı bir hayatın Piri'dir.

Başka bir deyişle; yeniyi araştırıp bulmanın, geçmiş ile "vahdet-i vücüt" felsefesi ile barışık, ardından gelenleri zaman ve mekân tanımadan düşünmeye, sevmeye, aramaya, incelemeye "mihman buyur eder gibi" çağırması; zora, baskıya ve kötülüğe iyilikle, güler yüzle, sevgi ve hoş görüyle, enginlikle, riyâsız; fakat çıkar beklemeden, onurla ve ödünsüz olarak karşı durmuş ve İnsan-ı Kâmil felsefesine dayalı bir yaşam biçimini yoğurup olgunlaştırmıştır. Hünkâr Hacı Bektaş Veli, yalnızca yaşadığı çağa damgasını vurmamış; aynı zamanda Alevilik ve Bektâşîlik inancının yayılmasına, vücut bulmasına ve nihayetinde yüzyıllar boyunca var olmasına neden olmuş Hak aşkının nûruna sahip olan Serçeşme'nin Piri'dir.

“İlimden
gidilmeyen yolun
sonu karanlıktır.”

“En yüce servet
ilimdir.”

Aleviliğe göre pirden doğmak, İnsan-ı Kâmil olmaya, can olmaya götüren yolun girişidir ve aynı zamanda bu girişin bir bitiş noktası da yoktur. Can olmak, İnsan-ı Kâmil olma mertebesine erişmek Hak ile hak olmaktır. Yani cem'ül cem makâmına ermektir. Bu da Alevilikte dört kapıdan biri olarak bilinen 'Hakikat' makamına ermektir. Burada can olanın cinsiyeti tartışılmaz, çünkü hakikatın makamı birdir, kaynağı demdir, demden öte yeşil kandildeki nurdur. Nasıl ki kurulan cemde, sürülen demde, okunan gülbenglerin, söylenen deyiş ve nefeslerin, paylaşılan lokmaların, yapılan hizmetlerin, dönülen semahların, durulan darın, görülen didarların, verilen rızalıkların, edilen niyazların cinsiyeti yok ise Alevilikte de cinsiyet yoktur.

“Sırrı men-areften nefsimiz bildik
Mürşid karşısında tevbeyle geldik
Gönül aynasını pâk edip sildik
Taşradan görünür içimiz bizim”
Güzide Ana

“Güruh-u Nacî'den bir bacı geldi
Kırkların dolusun eline aldı
Cümlesi o baciya hep secde kıldı
Şah dedik baciya Şah'tan içeri”
Virani

Kadınok Ana

“Erkek dişi sorulmaz, muhabbetin dilinde/Hakk’ın yarattığı her şey, yerli yerinde/Bizim nazarımızda, kadın erkek farkı yok/Noksanlık da eksiklik de, senin özünde” diyen Hünkâr Hacı Bektaş Veli; Diyar-ı Rum’a geldiğinde Rum Erenleri’ne giyâben selam verir. Selam, o sırada mecliste onlarla birlikte oturan Fatma Bacı’ya ayân olur; ayağa kalkıp selamı alır. Erenler ‘kimin selamını aldığıını’ sorarlar; o da ‘Rum’a yeni gelen bir erenin selamını aldığıı’ cevabını verir.

Sanırız ki bugün gözden kaçırdığımız nokta bu ayan olma durumudur. Her cemin kuruluşunda ve demin sürülüşünde Hakk’ın binasını yeniden kurarız, bu da evvelâ gönülleri birleyip, cemâl cemâle muhabbet etmek ile mümkündür. Hakikat şehrinde, mânâ bağında, muhabbetin neşesi ile gönüllerimizi birleyip, hem geleceğimize ışık olalım hem de insanlığa gönümüzde koptuğu kadarı ile değer katalım.

Dostluk bir muhabbet meclisi iken düşmanlık bir dedikodu üretme ‘meclisi’dir. İlki gönüllere dem olur, ikincisi insana gam yükü. Dem olursa olursa sazlar coşar, kadehler pas tutar, varsa müşküller çözülür, gönüller birlenir; gam yükü olursa kin ve nefret ekilir, düşmanlıklar beslenir ve ikilikler üretilir.

Yunus Emre

Hünkâr Hacı Bektaş Veli ve Yunus Emre'nin yolu ya görüp girmektir ya da girip görmektir; asıldan nesil, nesilden asıl olmaktır; talip olmaktır, talep etmektir, üretmektir, çalışmaktır, can-ı gönülden istemektir; teslim-i rıza ile ikrar vermektir; ölmeden evvel ölmektir, pirden doğmaktır; teni toprağa canı Hakk'a kurban etmektir, meydan açmaktır, muhabbet etmektir, cemâl cemâle durmaktır, gönülden gönüle ayân olmaktır; hâl, hatır, gönül, kadir kıymet bilmektir; gönlü bol gözü tok olmaktır, cem kurup dem sürmektir; erenlerin, evliyâların, pirlerin, aşıkların, sadıkların kelâmını 'Hak kelâmı' bilmektir; hak hizmetinde zahmete katlanmaktır ve zahmeti hizmet bilmektir; meydana dem ile gelip dolu ile gitmektir; sağ ile çürüğü hak ile batılı ayıklamaktır; dem ile gelene eyvallah gam ile gelene illallah çekmektir; dönem eğri olsa da her daim ve her demde doğru durmayı marifet bilmektir; dû cihana mihmân olup Kerbela Meydanı'na baş koymaktır; hakikat terazisinde tartılmak ve meydan-ı Ali'nin vicdanında aklanmaktır; haktan gayrı taraf olmamaktır; meydana 'fırlayıp' ele güne sırrı faş etmemektir ve dahi sırrı sır etmektir.

Bizler dostun gül cemâli ile cem oluruz. Mekân içinde meydan, meydan içinde cem kurup, dem süreriz. Cemâl cemâle bu anda geliriz. Gönlümüzdeki deryadan dilimiz ile meydana dökmek istediklerimizi kıyıya vurmaya çalışırız. O anda kendimiz oluruz, cemâlimiz bedenimizi bir bütün olarak dışa vurur; aşkımız da faskımız da meydana dökülür.

Eşikten dışarı, cem anı dışında; bir önceki cemin birleşmesinden itibaren; hayatımızda, ilişkilerimizde, gündelik yaşamın akışında ne var ise omzumuzu aldığımız yükü meydana, cem erenlerinin huzurunda meydana dökeriz. Dostun gül cemâli sefâmız olur; zahmeti, tek başına kaldırmayacağı yükü ise hepimizin cefâsı olur ve el birliği, gönül dirliği ile paylaşılır.

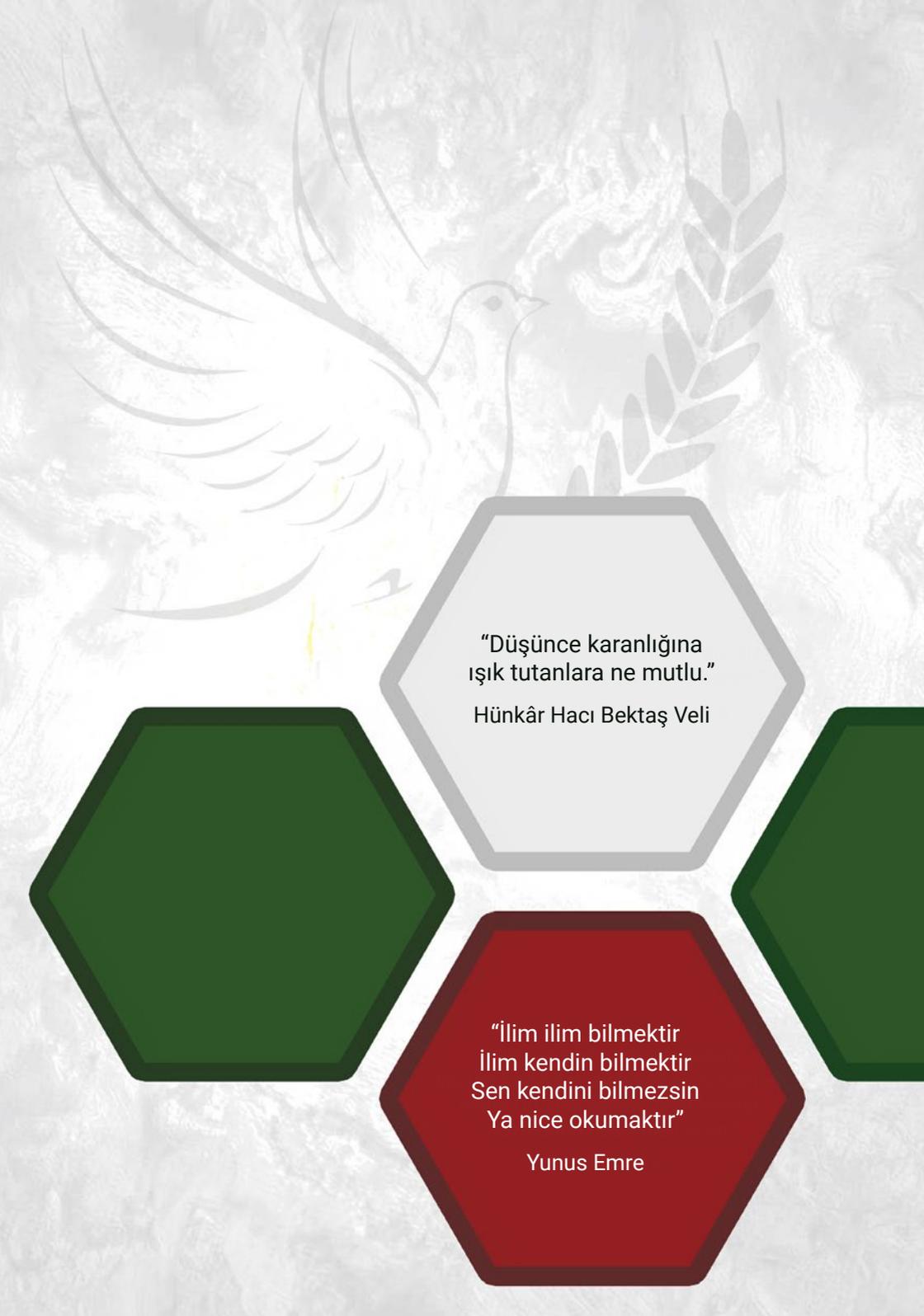
“Hararet nardadır sacda değildir
Kerâmet baştadır tacda değildir
Her ne arar isen kendinde ara
Kudüs’te Mekke’de Hac’da değildir”

Hünkâr Hacı Bektaş Veli

.....

“Hakk’ı uzaklarda arama,
Hakk’ın durağı gönüldedir.”

Yunus Emre

“Düşünce karanlığına
ışık tutanlara ne mutlu.”
Hünkâr Hacı Bektaş Veli

“İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsin
Ya nice okumaktır”

Yunus Emre

Hamdullah Çelebi, Mahkemey-i Şerriye'de Savunma Yaparken

Kadı: Neden kadınları dergâhın ayinlerinde toplu olarak bulunmasına mani olmuyorsunuz? Ehl-i Sünnet din alimleri zikir halkalarında asla kadın bulundurmaz. Dinimiz iki kadını bir erkeğe denk şahit kabul eder. Mirasta erkeğin yarısı kadar pay alır. Siz nasıl olur da onları meclisinize alır da aynı mekân içinde tutabilirsiniz? Her hareketiniz katlinizi gerektirir. Küfrü kebir yapmaktasınız. Bunlar da malûmumuzdur. Ne dersiniz?

Hamdullah Çelebi: Efendim Kadı hazretleri, sünnet ehli cemaatinin uyguladıklarını duymuş, düşünmüşüzdür. Bizim dergahlarımızda Allah'ın kadın erkek ayırt etmeden eşitliğe hitap ettiği bilinir. Ayrıca tarihlen gelen eşitliği kabul ederek Hacı Bektaş Veli'nin "Erkek aslan aslan da dişi aslan aslan değil midir? Kadınlar da sizin bir parçanızdır. Onları cemaatinizde ayırt etmeden şereflice, hürmetlice değer verin" dediği sözüne inanarak kadın-erkek eşitliğine alışılmıştır. O tarihten beri biz müslümanlar kadın boşayan erkeği düşkün yaparız. Kadını daha ileride muteber görürüz."

Göçler ve göçlerin kadınlarımız üzerindeki etkisi, komşu inançların etkisi:

- Onları geri ittik, kırdık gücendirdik.
- Toplantılarda erkekler topluluğunu görüyoruz.
- Tarihdeki geleneğimize dönmek zorundayız.
- Kadınlar olmadan başarılı olmak mümkün değil.
- Bugün bilimsel olarak kadınların erkeklerden on kat daha cesur olduğu ispatlandı.
- Alevi-Bektâşi yolunun batın yüzünde Yol anadır, baba ise erkândır. Bu erkâna göre: Yol cümleden uludur.

"Ta ezelden Nur-ı Kandil Fatıma anamızdır bil" Melûîf

"Dilber-i Şirin için ölemde Ferhat olmuşuz
Gerçi Mecnun'uz ama Leyla'dan azat olmuşuz
Sûretle kemterleriz manada ustaz olmuşuz
Cümle âşıklar gelir dildârı bizden öğrenir

Ey Güzide bezm-i gamda gezme had serseri
Oluben meydan-ı Aşk'da merd alan gelsin beri
Bizdedir velhasıl mihr-i muhabbet defteri
Onca şairler gelir eş'arî bizden öğrenir" Güzide Ana

Hacı Bektaş Veli Dergâhı Postnişini
Veliyettin ULUSOY

